

D A H A B İ R

aytaç açâalın

DAHABİR

"Cumhuriyet milli eğitiminde 76 yılda 53 milli eğitim bakanı hizmet vermiş topluma. Her bakana hizmet için yaklaşık 523 gün (17 ay) süre verilmiş. Eğer gerçekten istatistikler, kestirimler için uygun bir araç ise 18 nisan 1999 seçimlerinden sonra gelecek Milli Eğitim Bakanı iki yüzyılı (20. ve 21. yüzyılı) hizmeti ile birleştiren ilk bakan olacak. Dileğim bu iki yüzyılı birleştiren çizgiyi çekmek, 96 güne sıkıştırdığımız Bakana nasip olmasıdır.

*En azından hatalarına dayalı bir öğrenme sürecini yaşadı. Diğer gelecek bakanların aynı hataları yapması olasılığı, sanırım Sayın Bostancıoğlu'ndan daha fazla. Sonucu görmek için **dahabir** sayı beklemek gerekecek."*

Yukarıdaki satırları, **Eğitim Yönet/m/**'nin 17. Sayısından aynen aktarmayı yeğledim. Dileği gerçekleşen her insan gibi mutlu olacağım yerde, kehanette bulunduğum duygu ve düşüncesinin eşiğine kadar geldim. Kehanetin ihanet ile eşdeğer olduğunu anımsadım ve bu bir raslantıdır kurgusu ile Sayın Bostancıoğlu'nun eğitime vereceği hizmetleri tasarlamaya çalıştım. Sayın Bakan'ın hangi hizmetleri sunmaya hazırlandığını bilmiyorum. Ancak 21. Yüzyılda Bostancıoğlu ya farklı girişimleri ve başarıları ile hatırlanıp anılacak ya da unutulup gidecektir; onlarca milli eğitim bakanı gibi. Dileğim, Sayın Bostancıoğlu'nu sadece iki yüzyılda hizmet eden Bakan olarak anılması değil unutulmamasıdır.

insanlar çevrelerini, olayları, olguları, objeleri ve davranışları paradigmalarını işe koşarak yorumlar ve değerlendirirler. Bu nedenle aynı cisme bakan, aynı olayı yaşayan iki insanın farklı yorumlar yapması, farklı düşünmesi doğaldır. Nitekim 18 Nisan seçimlerinin (1999), sonuçlarını hemen her kesim kendi paradigmaları ile kestirmeye çalıştı. Kestirimlerine uymayan sonuçları da aynı şekilde, bu kez varolan paradigmaları ile yorumlamaya çalıştılar. Genel ve yerel yönetim kadrolarını oluşturacak bu anayasal etkinlik, yurttaşlık bilincini oluşturması, eğitimin işlevselliği ve etkililiği yönüyle eğitim bilimci olarak beni de yakından ilgilendirmişti.

Bu anlamda seçimlere yönelik ilgimi, iki yönlü değerlendirmek olasıdır. Birincisi alışılmış veri toplama ve istatistiksel yöntemlerle toplumsal olaylara

D A H A B İ R

aytaç açıklan

ve olgulara ilişkin "**kesin**", sözde "**bilimsel**" kestirimlerin veya öngörülerin yapılamayacağına ilişkin anlaşılmasıdır. Klasik bilimin "kesinlik" ve "kestirim" yeteneğinin iflas etmiş olması, geleneksel Nevvfoncu bilim anlayışının artık her konuda geçerli olmayacağına ilişkin yargılarımızı güçlendirmektedir.

Toplumsal olayları ve olguları açıklamak için işe koşulan Nevvfoncu bilim anlayışının yerine, yeni "kaos" ve "karmaşa" kuramlarının işe koşulmasının gerekliliği giderek **dahabir** kabul alanlarımıza girmektedir. Seçimler vesilesi ile bunun somut olarak yaşanması, toplumsal öğrenme düzeyi açısından önemli bir kazançtır.

Eğitim ortamlarında öğretmemiz gereken fakat yeterince öğretilmediğimiz bir kısım düşünce ve davranış biçimlerini de seçimler öncesinde ve sonrasındaki sosyopolitik yaşantıları izleyerek ve gözlemleyerek belirlemek olanağını buldum. Bunlardan birisi, yönetsel alanda "**istifa**" kavramı ve eylemidir.

istifa, göreve ilişkin olarak bireyin, yasal bir zorunluluk olmadan kendi istemi ile gerekiyorsa ilgili ve yetkililerin de onayını alarak görevini bırakmasıdır. İstifa, tümüyle örgütsel bir davranıştır; bireyin örgütsel konumda, örgüte verdikleri ile çevresine, astlarına ve üstlerine ilişkin performansını algılaması ve değerlendirmesi sonucu ulaştığı kişisel bir karardır. Çoğu kez kendi değerlendirmeleri sonunda, örgütün iç ve dış müşterilerinin beklentilerine, cevap vermek amacıyla sahip olduğu yetkileri kendiliğinden terketmesidir.

Örgüt üyesi birey, içsel ve dışsal gerilimleri zamanında algılayarak kendini ve çevre sistemleri rahatlatıcı bir tepki vermek gerektiğinde istifa ederek örgüte karşı özveride bulunur, istifa, birey ve örgütte gerilim azaltır, diriklik sağlar.

Türkiye'de örgütsel bir kültüre dayalı olarak yönetim üst kademelerinden istifa ederek ayrılanların, astları ya da muhalifleri tarafından "kaçak" olarak nitelendirilmeleri ve korkaklıkla itham edilmeleri, zaman içinde istifa eylemini yöneticiler açısından sakıngan bir konuma getirdi. Nitekim seçimlerden sonra grupları tarafından başarısız olarak nitelendirilen liderler istifa etmemek konusunda direnmek en azından çekingen davranmak gereğini duydular. Taraftarlarının kendilerini "korkak" ve "kaçak" olarak nitelendirmelerinden çekindikleri gözlemlendi, istifa edersenem "bıraktı kaçtı" derler kaygısı yönetsel bir humma gibi örgütlerin ve siyasetin ateşini yükseltti.

aytaç açıkların

Okullarda çocukları ve gençleri geleceğin yöneticiliğine hazırlayan konular, uygulamalı olarak işlenir. Sınıflarda başkanlık için seçimler yapılır, seçim öncesinde her aday propagandasını yapar, sınıf oy verir; sınıfı ya da okulu yönetecekler seçilir. Örneğin sınıf başkanları çevre koşullarının iyi olmadığını, yönettikleri arkadaşlarının kendilerinden hoşnut olmadıklarını sezinleyip istifa eder mi? Yoksa öğretmen demokratik olmayan bir girişimle duruma el koyup sınıf başkanını kendisi mi değiştirir? Bu soruların yanıtını okul yöneticilerine ve öğretmenlere bırakmak gerekir. Ancak okullarda öğretim programlarında doğrudan yer almasa da "Köroğlu Destanında"ki "Mert dayanır, namert kaçar./ Meydan gümbür gümbürülenir" dizelerini çok iyi okutmuş olacağız ki kimse yönetim meydanını bırakıp, kaçak durumuna düşmek istemiyor. Ne var ki Köroğlu destanının devam eden dizeleri de var: "Beylerbeyi divan açar/ Divan gümbür gümbürülenir".

istifa gibi yönetsel bir aracı gerektiği zaman kullanamayan yöneticiler, zaman zaman beylerbeyinin açtığı divana konuk olmaktadırlar. Bu tür, gerçek liderlik dışı yaşantılar, eğitim uygulamalarına iki yönden ilişkilendirilebilir. Birincisi çocuklarımıza örnek olabilecek nitelikteki çağdaş demokratik yönetim yaşantılarının ve davranışlarının sayısı ve sıklığı giderek azalmakta; ikincisi, okullar öğrettiklerine ters bir konumda istemeden demokratik eğitim ve öğretimin sürecinin kesintiye uğramasını yaşamak zorunda kalmaktadırlar.

Dahabir seferki seçime kadar çocuklarımıza öğreteceğimiz, kazandıracığımız tutum ve davranışların önceliğini ve ağırlığını, "uygar, demokratik, yönetsel düşünce ve davranış" konularına vermemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu görüşü paylaşır mısınız bilmiyorum.